अत्युच्च गुणवत्ताधारक खेळाडूंना शासकीय, निमशासकीय व इतर क्षेत्रात नोकरीसाठी आरक्षण ठेवण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग,
शासन निर्णय क्र.राक्रीधो-२००२/प्र.क्र.६८/क्रीयुसे-२
मंत्रालय विस्तार भवन,मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : ३० एप्रिल, २००५.

प्रस्तावना :- राष्ट्राच्या व राज्याच्या सांस्कृतिक जीवनामध्ये क्रीडा संस्कृतीस अनन्यसाधारण महत्व आहे. राष्ट्राच्या प्रगतीमध्ये त्या राष्ट्राची व पर्यायाने राज्याची क्रीडा क्षेत्रातील कामगिरी हा एक महत्वाचा मानदंड आहे. त्यामुळे वेगवेगळया राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये पदके प्राप्त करणारे खेळाडू राष्ट्रास अथवा राज्यासाठी लौकिक प्राप्त करुन देत असतात.

२. खेळाडूचे खेळातील करिअरचे वय व शैक्षणिक करिअरचा काळ एकच असल्याने त्यांना दोन्ही आघाडींवर सारख्याच प्रमाणात लक्ष देता येणे शक्य नसते. त्यामुळे ब-याचदा शैक्षणिक प्राविण्यात त्यांची पिछेहाट होते व त्यामुळे नोकरी व्यवसायाच्या स्पर्धेत ते केवळ शैक्षणिक करिअर करणा-या विद्यार्थ्यांशी स्पर्धा करु शकत नाहीत. खेळाचा उमेदीचा काळ संपल्यानंतर अशा गुणवत्ताधारक खेळाडूंना नोकरीसाठी वणवण भटकावे लागते. यामुळे खेळाडू अथवा त्यांचे पालक खेळाकडे करिअर म्हणून पहात नाहीत व खेळास पूर्णवेळ योगदान देण्यापासून ते परावृत्त होतात.

३. राज्याचे व राष्ट्राचे नांव उज्ज्वल करणा-या खेळाडूंना उदरनिर्वाहाची खात्री मिळाल्यास ते खेळातील प्राविण्य वाढविण्याकडे अविचलपणे लक्ष देतील म्हणून खेळाडूंना शासकीय व इतर नोक-यांमध्ये आरक्षण ठेवण्याची मागणी विविध क्षेत्रातून व विशेषत: क्रीडा क्षेत्राकडून मोठया प्रमाणावर येत होती. त्याबाबत आता विचार करुन शासनाने, शासनाच्या विविध विभागात व शासनाच्या मालकीच्या व नियंत्रणाखाली असलेल्या महामंडळात,स्थानिक प्राधिकरणात व विविध स्वरुपात शासकीय सवलती प्राप्त केलेल्या संस्थांमध्ये, अत्युच्च गुणवत्ताप्राप्त खेळाडूंसाठी नोक-यांमध्ये आरक्षण ठेवण्याचा निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय : शासकीय व निमशासकीय कार्यालयांमधील गट-अ, ब, क व ड संवर्गातील नामनिर्देशनाने भरण्यात येणा-या पदांपैकी ५% पदे विशेष कामगिरी बजावणा-या स्त्री व पुरुष खेळाडूंसाठी आरक्षित असावीत. मात्र हे आरक्षण ५२% पेक्षा अधिक असणार नाही.

निर्णयाचे स्वरुप व त्याच्या ठळक बाबी खालीलप्रमाणे आहेत: -

१) **आरक्षण लागू करावयाच्या सेवा व कार्यालये**

नामनिर्देशनाने भरावयाच्या पदांमधील आरक्षण हे खालील कार्यालयास लागू राहील:-

अ) राज्य शासनाची सर्व कार्यालये

ब) राज्य शासनाचे उपक्रम व महामंडळे

क) स्थानिक स्वराज्य संस्था

ड) वैधानिक मंडळे

इ) राज्य शासनाकडून प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष(उदा.जमीन,पाणी,अनुदान,कर सवलती इ.) प्राप्त होणा-या संस्था

२) **आरक्षण लागू नसलेली सेवा व कार्यालये**

अ) उच्च न्यायालय

ब) न्यायाधिकरणे

क) राज्यपालांचे सचिवालय

ड) विधानमंडळ सचिवालय

इ) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

ई) लोक आयुक्त,महाराष्ट्र

३) **नियुक्तीसाठी खेळाडूंची अर्हता**

विविध कार्यालयातील नामनिर्देशनाने भरावयाच्या पदांकरिता खेळाडूंनी खालील अर्हता पूर्ण केलेली असावी:-

अ) खेळाडू हा महाराष्ट्राचा रहिवासी असावा व त्याला मराठीचे ज्ञान असावे.

ब) सदर खेळाडूने सेवाप्रवेश नियमातील तरतूदीनुसार पदासाठी आवश्यक असलेली किमान शैक्षणिक व इतर अर्हता प्राप्त केलेली असावी.

क) खेळाडूची गुणवत्ता व पात्रता विचारात घेऊन सदर पदासाठी असलेल्या वयोमर्यादेत ५ वर्षापर्यंत वयाची अट शिथील करण्यात यावी.

ड) एखाद्या खेळाडूने राज्याचे नांव उज्ज्वल होईल अशी कामगिरी केल्याचे निदर्शनास आल्यास,शैक्षणिक व वयाची अट शिथील करुन, अशा खेळाडूस योग्य अशा पदी नियुक्त करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

४) **क्रीडाविषयक अर्हता**

आरक्षित पदांवर नियुक्ती देण्यासाठी खेळाडूने क्रीडाविषयक क्षेत्रात खालीलप्रमाणे कामगिरी केलेली असावी:-

अ) <u>गट-अ साठी अर्हता</u>

सदर पदांसाठी आंतरराष्ट्रीय स्पर्धामधील वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धांमध्ये भारतातर्फे प्रतिनिधीत्व करताना प्रथम,द्वितीय अथवा तृतीय स्थान प्राप्त केलेले असावे अथवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कांस्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

सदर स्पर्धा या संबंधित खेळांच्या आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या आंतरराष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा आंतरराष्ट्रीय ऑलिम्पिक समितीने स्वत: आयोजित केलेल्या असाव्यात.

तसेच उपरोक्त स्पर्धांव्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा या मान्यताप्राप्त खेळांच्या असून आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील मान्यताप्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात. यामध्ये सहभागी होणा-या खेळाडूंची निवड ही राष्ट्रीय संघातून झालेली असावी. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरुपाच्या स्पर्धांमध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.

ब) <u>गट-ब साठी अर्हता</u>

सदर पदांसाठी त्या त्या खेळांच्या वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धांमध्ये महाराष्ट्रातर्फे प्रतिनिधीत्व करताना राष्ट्रीय अजिंक्यपद स्पर्धेत प्रथम,द्वितीय अथवा

तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कास्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

सदर स्पर्धा या संबंधित खेळांच्या भारतीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा भारतीय ऑलिम्पिक समितीने स्वत: आयोजित केलेल्या असाव्यात.

तसेच उपरोक्त स्पर्धाव्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा या मान्यताप्राप्त खेळांच्या असून राष्ट्रीय स्तरावरील भारतीय ऑलिम्पिक समितीच्या मान्यताप्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात. यामध्ये सहभागी होणा-या खेळाडूंची निवड ही राज्य संघातून झालेली असावी.

क) गट-क व ड साठी अर्हता

सदर पदांसाठी त्या त्या खेळांच्या वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धांमध्ये किमान राज्य अजिंक्यपद स्पर्धांत प्रथम,द्वितीय व तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कास्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

राज्य अजिंक्यपद स्पर्धा या सदर खेळांच्या महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनशी संलग्न असलेल्या अधिकृत राज्य संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनने स्वत: आयोजित केलेल्या असाव्यात. किमान प्राविण्यापेक्षा उच्च स्तरावरील क्रीडा प्राविण्य मिळविणा-या उमेदवारास प्राधान्य असावे. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरुपाच्या स्पर्धांमध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.

राष्ट्रीय छात्रसेनेमध्ये (NCC) अंडर ऑफिसरची रँक मिळवून राष्ट्रीय छात्रसेनेच्या राष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये पदके प्राप्त केलेली व्यक्ती.

५) **आरक्षणासाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकार**

विविध गटांसाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकारांचा तक्ता **परिशिष्ट-अ** येथे ठेवला आहे. सदर यादीमध्ये आवश्यकतेनुसार वेळोवेळी बदल करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

६) **खेळाडूंना नियुक्ती देण्यासाठी अवलंबावयाची पध्दती**

गट-अ व ब साठी विविध विभागाने त्यांच्या सेवाप्रवेश नियमातील तरतूदीनुसार नामनिर्देशनाने पदे भरण्यासाठी अवलंबिलेली कार्यपध्दती लागू राहील. महामंडळ, प्राधिकरणे, स्थानिक स्वराज्य संस्था,अनुदानित संस्था इ.संस्थांमध्ये प्रचलित शासन कार्यपध्दती लागू राहील. गट-क व ड मधील नामनिर्देशनाने भरावयाची पदे शासनाचे अस्तित्वात असलेले आदेश व कार्यपध्दती तसेच वेळोवेळी शासनाने दिलेल्या सूचना व निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार भरण्यात यावीत.

७) **सर्वसाधारण अटी व मार्गदर्शक तत्वे**

(१) खेळाडूंसाठी असलेल्या आरक्षणातून थेट नेमलेला उमेदवार हा आरक्षण बिंदू नामावलीमध्ये त्या त्या प्रवर्गामध्ये गणला जाईल. उदा.अनुसूचित जातीचे खेळाडू व्यक्ती ही अनुसूचित जातीच्या आरक्षणाच्या बिंदूवर गणली जाईल.

(२) राज्य शासनाच्या सेवेत यापूर्वीच असलेल्या उमेदवारांना त्यांनी क्रीडा क्षेत्रात अधिक

वरिष्ठ स्थान अथवा पदक प्राप्त केल्यास व ते शैक्षणिक अर्हता,वयोमर्यादा इ.बाबींसह पात्र असल्यास वरिष्ठ जागेसाठी ते अर्ज करण्यास पात्र राहतील.

(३) खेळाडूंची कामगिरीविषयक प्रमाणपत्रे परिशिष्ट-ब येथे दिलेल्या प्राधिका-याने विहित नमुन्यात घेऊन संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांनी प्रमाणित केलेली असावीत. प्रमाणपत्राचे नमुने (फॉर्म १ ते ४) सोबत जोडले आहेत

(४) कोणत्याही खेळाच्या स्पर्धेच्या अधिकृततेबाबत अथवा दर्जाबाबत साशंकता निर्माण झाल्यास संचालक,क्रीडा व युवक सेवा यांच्या अहवालाच्याआधारे शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग व सामान्य प्रशासन विभाग यांच्या संमतीने देण्यात आलेला निर्णय हा अंतिम असेल.

(५) शासकीय,निमशासकीय व शासन अनुदानित संस्था यांच्या सेवेत नियुक्तीसाठी खेळाडूंकरिता ५% जागा आरक्षित ठेवण्यात याव्यात.

(६) खेळाडूंच्या सदर आरक्षणाची अंमलबजावणी करताना अनु.जाती,अनु.जमाती, विमुक्त जाती(अ),भटक्या जमाती(ब),भटक्या जमाती(क),भटक्या जमाती(ड),विशेष मागास प्रवर्ग,इतर मागास प्रवर्ग आणि खुला प्रवर्ग यांचेसाठी जी पदे उपलब्ध होतील त्या पदांपैकी त्या त्या प्रवर्गातील खेळाडूंसाठी ५% जागा राखीव ठेवण्यात याव्यात.

(७) खेळाडूंचे आरक्षण हे समांतर आरक्षण राहील व ते कार्यान्वित करण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभागाच्या परिपत्रक क्र.एसआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.३१/९८/१६-अ, दि.१६.३.९९ मधील मार्गदर्शक सूचनांनुसार कार्यवाही करावी. सदर मार्गदर्शक सूचनांमध्ये सामान्य प्रशासन विभागाकडून काही बदल केल्यास सदर बदल आपोआप लागू होतील.

(८) खेळाडूंसाठी विहित करण्यात आलेले सदर ५% आरक्षण हे फक्त सरळसेवा भरतीसाठी अनुज्ञेय राहील.

(९) खेळाडू आरक्षण हे समांतर आरक्षण/विशेष आरक्षण असल्यामुळे ते आडवे आरक्षण आहे. समांतर आरक्षण हे कप्पीकृत आरक्षण असल्यामुळे पदे भरण्यापूर्वी, पदे निश्चित करताना तसेच भरतीची जाहिरात देताना त्या जाहिरातीत खेळाडू आरक्षणानुसार येणा-या राखीव पदांची संख्या,सामाजिक आरक्षण/उभे आरक्षण यांच्या (जसे अ.जा.,अ.ज,वि.जा.(अ),भ.ज.(ब)(क)(ड),वि.मा.प्र.,इ.मा.व.आणि खुला प्रवर्ग) प्रत्येक वर्गामध्ये निर्देशित करावी.

(१०) खुल्या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती/कुटुंबातील(क्रिमीलेअर) खेळाडू सदस्यांना खेळाडूंसाठी असलेले ५% आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच, मागासवर्गीय प्रवर्गातील इतर मागासवर्ग,भटक्या जमाती(क) आणि भटक्या जमाती(ड) या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती अथवा गटातील खेळाडू सदस्यांना खेळाडूंचे ५% आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही.

(११) इतर मागासवर्ग,भटक्या जमाती(क) आणि भटक्या जमाती(ड) यांचेकरिता उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती अथवा गट(क्रिमीलेअर) बाबत सामाजिक न्याय विभागाने वेळोवेळी निश्चित केलेले नियम व अटी लागू राहतील.

(१२) उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती व गट(क्रिमीलेअर)यामध्ये मोडत नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र

तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कास्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

सदर स्पर्धा या संबंधित खेळांच्या भारतीय ऑलिम्पिक समितीशी संलग्न असलेल्या राष्ट्रीय फेडरेशनने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा भारतीय ऑलिम्पिक समितीने स्वत: आयोजित केलेल्या असाव्यात.

तसेच उपरोक्त स्पर्धाव्यतिरिक्त असलेल्या स्पर्धा या मान्यताप्राप्त खेळांच्या असून राष्ट्रीय स्तरावरील भारतीय ऑलिम्पिक समितीच्या मान्यताप्राप्त संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात. यामध्ये सहभागी होणा-या खेळाडूंची निवड ही राज्य संघातून झालेली असावी.

क) गट-क व ड साठी अर्हता

सदर पदांसाठी त्या त्या खेळांच्या वैयक्तिक अथवा सांघिक क्रीडा स्पर्धांमध्ये किमान राज्य अजिंक्यपद स्पर्धांत प्रथम,द्वितीय व तृतीय स्थान प्राप्त करणारा किंवा सुवर्ण,रौप्य किंवा कास्य पदक प्राप्त करणारा खेळाडू.

राज्य अंजिंक्यपद स्पर्धा या सदर खेळांच्या महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनशी संलग्न असलेल्या अधिकृत राज्य संघटनेने आयोजित केलेल्या असाव्यात अथवा महाराष्ट्र ऑलिम्पिक असोसिएशनने स्वत: आयोजित केलेल्या असाव्यात. किमान प्राविण्यापेक्षा उच्च स्तरावरील क्रीडा प्राविण्य मिळविणा-या उमेदवारास प्राधान्य असावे. वैयक्तिकरित्या किंवा आमंत्रित स्वरुपाच्या स्पर्धांमध्ये भाग घेतलेल्या खेळाडूंचा यासाठी विचार करता येणार नाही.

राष्ट्रीय छात्रसेनेमध्ये (NCC) अंडर ऑफिसरची रँक मिळवून राष्ट्रीय छात्रसेनेच्या राष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये पदके प्राप्त केलेली व्यक्ती.

५) **आरक्षणासाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकार**

विविध गटांसाठी मान्यताप्राप्त क्रीडा प्रकारांचा तक्ता **परिशिष्ट-अ** येथे ठेवला आहे. सदर यादीमध्ये आवश्यकतेनुसार वेळोवेळी बदल करण्याचे अधिकार शासनास राहतील.

६) **खेळाडूंना नियुक्ती देण्यासाठी अवलंबावयाची पध्दती**

गट-अ व ब साठी विविध विभागाने त्याच्या सेवाप्रवेश नियमातील तरतूदीनुसार नामनिर्देशनाने पदे भरण्यासाठी अवलंबिलेली कार्यपध्दती लागू राहील. महामंडळ, प्राधिकरणे, स्थानिक स्वराज्य संस्था,अनुदानित संस्था इ.संस्थांमध्ये प्रचलित शासन कार्यपध्दती लागू राहील. गट-क व ड मधील नामनिर्देशनाने भरावयाची पदे शासनाचे अस्तित्वात असलेले आदेश व कार्यपध्दती तसेच वेळोवेळी शासनाने दिलेल्या सूचना व निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार भरण्यात यावीत.

७) **सर्वसाधारण अटी व मार्गदर्शक तत्वे**

(१) खेळाडूंसाठी असलेल्या आरक्षणातून थेट नेमलेला उमेदवार हा आरक्षण बिंदू नामावलीमध्ये त्या त्या प्रवर्गामध्ये गणला जाईल. उदा.अनुसूचित जातीचे खेळाडू व्यक्ती ही अनुसूचित जातीच्या आरक्षणाच्या बिंदूवर गणली जाईल.

(२) राज्य शासनाच्या सेवेत यापूर्वीच असलेल्या उमेदवारांना त्यांनी क्रीडा क्षेत्रात अधिक

वरिष्ठ स्थान अथवा पदक प्राप्त केल्यास व ते शैक्षणिक अर्हता,वयोमर्यादा इ.बाबींसह पात्र असल्यास वरिष्ठ जागेसाठी ते अर्ज करण्यास पात्र राहतील.

(३) खेळाडूंची कामगिरीविषयक प्रमाणपत्रे परिशिष्ट-ब येथे दिलेल्या प्राधिका-याने विहित नमुन्यात घेऊन संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांनी प्रमाणित केलेली असावीत. प्रमाणपत्राचे नमुने (फॉर्म १ ते ४) सोबत जोडले आहेत

(४) कोणत्याही खेळाच्या स्पर्धेच्या अधिकृततेबाबत अथवा दर्जाबाबत साशंकता निर्माण झाल्यास संचालक,क्रीडा व युवक सेवा यांच्या अहवालाच्याआधारे शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग व सामान्य प्रशासन विभाग यांच्या संमतीने देण्यात आलेला निर्णय हा अंतिम असेल.

(५) शासकीय,निमशासकीय व शासन अनुदानित संस्था यांच्या सेवेत नियुक्तीसाठी खेळाडूंकरिता ५% जागा आरक्षित ठेवण्यात याव्यात.

(६) खेळाडूंच्या सदर आरक्षणाची अंमलबजावणी करताना अनु.जाती,अनु.जमाती, विमुक्त जाती(अ),भटक्या जमाती(ब),भटक्या जमाती(क),भटक्या जमाती(ड),विशेष मागास प्रवर्ग,इतर मागास प्रवर्ग आणि खुला प्रवर्ग यांचेसाठी जी पदे उपलब्ध होतील त्या पदांपैकी त्या त्या प्रवर्गातील खेळाडूंसाठी ५% जागा राखीव ठेवण्यात याव्यात.

(७) खेळाडूंचे आरक्षण हे समांतर आरक्षण राहील व ते कार्यान्वित करण्यासाठी सामान्य प्रशासन विभागाच्या परिपत्रक क्र.एसआरव्ही-१०९७/प्र.क्र.३१/९८/१६-अ, दि.१६.३.९९ मधील मार्गदर्शक सूचनांनुसार कार्यवाही करावी. सदर मार्गदर्शक सूचनांमध्ये सामान्य प्रशासन विभागाकडून काही बदल केल्यास सदर बदल आपोआप लागू होतील.

(८) खेळाडूंसाठी विहित करण्यात आलेले सदर ५% आरक्षण हे फक्त सरळसेवा भरतीसाठी अनुज्ञेय राहील.

(९) खेळाडू आरक्षण हे समांतर आरक्षण/विशेष आरक्षण असल्यामुळे ते आडवे आरक्षण आहे. समांतर आरक्षण हे कप्पीकृत आरक्षण असल्यामुळे पदे भरण्यापूर्वी, पदे निश्चित करताना तसेच भरतीची जाहिरात देताना त्या जाहिरातीत खेळाडू आरक्षणानुसार येणा-या राखीव पदांची संख्या,सामाजिक आरक्षण/उभे आरक्षण यांच्या (जसे अ.जा.,अ.ज,वि.जा.(अ),भ.ज.(ब)(क)(ड),वि.मा.प्र.,इ.मा.व.आणि खुला प्रवर्ग) प्रत्येक वर्गामध्ये निर्देशित करावी.

(१०) खुल्या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती/कुटुंबातील(क्रिमीलेअर) खेळाडू सदस्यांना खेळाडूंसाठी असलेले ५% आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही. तसेच, मागासवर्गीय प्रवर्गातील इतर मागासवर्ग,भटक्या जमाती(क) आणि भटक्या जमाती(ड) या प्रवर्गातील उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती अथवा गटातील खेळाडू सदस्यांना खेळाडूंचे ५% आरक्षण अनुज्ञेय राहणार नाही.

(११) इतर मागासवर्ग,भटक्या जमाती(क) आणि भटक्या जमाती(ड) यांचेकरिता उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती अथवा गट(क्रिमीलेअर) बाबत सामाजिक न्याय विभागाने वेळोवेळी निश्चित केलेले नियम व अटी लागू राहतील.

(१२) उन्नत आणि प्रगत व्यक्ती व गट(क्रिमीलेअर)यामध्ये मोडत नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र

देण्यासाठी शासनाने जाहीर केलेल्या सक्षम प्राधिका-याचे असावे.

(१३) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग अथवा इतर सक्षम प्राधिका-यांकडून खेळाडूंच्या आरक्षित पदावर नेमणुकीकरिता ज्या खेळाडूंची शिफारस होईल त्यांची प्रमाणपत्रे व त्यांनी आरक्षित पदाकरिता केलेला अर्ज संबंधित विभागांनी/कार्यालयांनी संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांचेकडे तपासणीसाठी पाठवावा.

(१४) संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांनी प्रमाणपत्र या शासन निर्णयातील मार्गदर्शक सूचनांनुसार आहे किंवा नाही हे तपासावे. तसेच सदर प्रमाणपत्राच्या पृष्ठयर्थ संबंधित उमेदवाराचे प्रमाणपत्र मिळण्याकरिता जी माहिती सादर केली असेल ती माहिती मूळ कागदपत्रांवरुन तसेच आवश्यकता वाटल्यास गुप्तभेटी देवून तपासून घ्यावी व सर्व माहिती योग्य असल्याचे आढळून आल्यास प्रमाणपत्र प्रमाणित करुन संबंधित कार्यालयांना परत पाठवावे.

(१५) जर एखाद्या प्रमाणपत्राबाबत संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांना शंका असल्यास त्यांनी याबाबतचा सविस्तर तपशील आपल्या अहवालात नमूद करुन मूळ कागदपत्र मूळ विभागाकडे परत करावेत.

(१६) संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्रराज्य,पुणे यांनी प्रमाणपत्र तपासणीचा अहवाल एक महिन्यात संबंधित कार्यालयांना पाठवावा.

(१७) खेळाडूंचा अहवाल एक महिन्यात प्राप्त झाला नाही तर सबंधित कार्यालयांनी प्रमाणपत्र पडताळणीच्या अधिनतेने सबंधित उमेदवारास तात्पुरती नेमणूक द्यावी.

(१८) अधिकृत एकविध संघटनेच्या प्रमाणपत्रांची छाननी क्रीडा खात्यास करता यावी याकरिता सर्व राष्ट्रीय व राज्य संघटनांनी त्यांच्या उक्त स्पर्धेचे आयोजन झाल्यापासून १० दिवसांमध्ये त्या स्पर्धेतील खेळाडूंचे संपूर्ण रेकॉर्ड/स्पर्धेचे अधिकृत निकाल व्यवस्थितरित्या जतन करुन त्याची एक प्रत क्रीडा संचालनालयाकडे पाठवणे आवश्यक राहील.

(१९) एकविध संघटनांकडून प्राप्त झालेल्या निकालांच्या आधारावर संचालक,क्रीडा व युवक सेवा हे खेळाडूंना प्रमाणपत्र देतील किंवा संघटनांनी दिलेले प्रमाणपत्र प्रमाणित करतील.

(२०) खेळाडूंसाठी असलेल्या ५% आरक्षणाअंतर्गत विविध संवर्गातील विविध खात्यातील पदे भरली जात आहेत का नाही तसेच त्यांचा राहिलेला अनुशेष आदींचे संनियंत्रण संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांच्यामार्फत करण्यात येईल.

(२१) विविध खात्यांच्या मुख्यालयांनी संवर्गनिहाय रिक्त अथवा भरलेल्या पदांची माहिती विहित नमुन्यात दरवर्षी डिसेंबरअखेर संचालक,क्रीडा व युवक सेवा,महाराष्ट्र राज्य,पुणे यांना कळविणे बंधनकारक आहे व संचालकांनी ती एकत्रित करुन शालेय शिक्षण व क्रीडा विभागाकडे प्रत्येकवर्षी ३१ मार्चअखेरपर्यंत पाठवावी.

(२२) आरक्षण ठेवत असताना अपूर्णांकात आल्यास सामान्य प्रशासन विभागाच्या आदेशाप्रमाणे त्याबाबत कार्यवाही करण्यात येईल.

(२३) एकाकी पदास आरक्षण लागू राहणार नाही.

(२४) आरक्षण हे पदनिहाय व वेतनश्रेणीनिहाय असेल.